

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент
Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Бородинська Л.І. (розділи 1,3)
Кревська Г.А. (розділ 2)
Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор
Жилюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

зійти на престол. Імперська влада завжди розглядала підкорені народи та їх еліти залежно від рівня лояльності до багатонаціональної імперії. Якщо лояльна неросійська еліта володіла землею й селянами, мала визнану самобутню культуру, то вона без проблем визнавалася й могла успішно інтегруватися в дворянство. Етнічне походження при цьому не становило загрози для рівності „корінних” дворян із новими. В Україні козацька старшина володіла землею й поступово закріпачувала селян – Україна увійшла до складу Росії з власним кріпацьким устроєм [1, с. 5]. Багато сприяв цьому і Мазепа, а ведення офіційного кріпацтва Катериною II слугувало не лише інтересам центру, а й місцевой верхівки. На їх лояльність також можна було розраховувати, але все ж тривалий час українці мали негативну репутацію „зрадників” та „мазепинців”. І лише з часом вірна служба Розумовських чи Кочубеїв згладила недовіру – „мазепинці” стали „малоросами”, навіть взагалі перестали існувати як окремий народ, швидше їх розглядали як колоритну частину народу російського. В цьому також можна побачити певну особливість та відмінність місця українців в російській еліті від місця в ній, скажімо, прибалтійської верхівки. Пізніше, з розквітом націоналізму та кризою імперії на поч. ХХ ст., ситуація змінилась, і „малоросійська” еліта знову згадає своє українське походження, а російська влада – її „мазепинство”.

В цілому, скільки б не вести мову про українських „зірок Росії”, про їх вплив та значення, ми завжди змушені знов і знов зіткнутися з питанням якомога точнішого визначення їх місця і ролі в загальноімперському середовищі і по відношенню до інших неросійських еліт, і по відношенню до історії України, і врешті решт по відношенню до самого російського дворянства.

Джерела та література

1. Анисимов В. Украина вошла в состав Российской державы со своим крепостным строем // „2000”, 31 березня, 2006.
2. Бузина О. Украинские „Звезды” империи // „2000”, 31 березня, 2006.
3. Ефименко А. Малорусское дворянство и его судьба. – К., 1989.
4. Каменский А. Жизнь и судьба императрицы Екатерины II. – М., 1997.
5. Кучма Л. Україна – не Росія. – М., 2004.
6. Литвинова Т. „Сословные нужды и желания” дворянства Лівобережної України на кін. ХVIII – поч. ХІХ ст. // Український історичний журнал. – 2005. – № 2.
7. Муравьева О. Как воспитывали русского дворянина. – М., 1999.
8. Полонска-Василенко Н. Історія України. Т. 2. – К., 2002.

Кедрук О.П.,
магістранта
історико-соціологічного
факультету РДГУ
Науковий керівник:
доц. Северова О.В.

„ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Абсолютизм (від латинського *absolutus* – безумовний, необмежений) – форма правління державою, за якої верховна влада цілковито належить одній особі (царю, імператору, королю). Процес становлення абсолютизму тривалий і складний. Передумовами виникнення абсолютизму були: розклад середньовічних феодальних станів, послаблення їхньої політичної ролі, міжстанова, внутрішньостанова і класова боротьба [3, 5].

В історії абсолютизму можна виокремити три основних періоди: перша чверть ХVIII ст. – формування та утвердження абсолютизму; друга половина ХVIII ст. – „освічений абсолютизм”; перша половина ХІХ ст. – завершення розвитку абсолютизму і перетворення його на гальмо суспільного процесу.

Головні принципи ідеології абсолютизму знайшли своє теоретичне підтвердження в політичних працях Т.Гоббса, англійського філософа – матеріаліста ХVIII ст., на формування поглядів якого значний вплив мали погляди філософів античного світу, а також Г.Галілея, П. Гассенді, Р. Декарта.

Абсолютна влада, підкреслював Гоббс, ґрунтується на принципах розуму. Досі створювалися недосконалі держави, а тому принципи розуму зроблять існування держав довговічним. Суверен виконує свої обов'язки верховного пастиря за божественним правом, він навіть може виконувати функції священика: хрестити, освячувати храми, виконувати інші таїнства. Лише державні турботи перешкоджають йому в цьому. Отже, суверен – цар і священик „за божественним правом”. Якщо суверен – християнин, то він – глава церкви. На думку Гоббса, все, що потрібне для спасіння, міститься в двох чеснотах: вірі в Христа й підкоренні законам. Якби остання з цих чеснот була досконалою, то її однієї було б для нас досить [5, 23].

„Освічений абсолютизм” – це політика спрямована, на зміцнення абсолютної монархії за допомогою реформ з ліквідації застарілих форм феодалізму, залежності держави від церкви та розвитку освіти та культури.

Він охоплює період з 1740 до 1789 року, від вступу на престол найбільш яскравого його представника, пруського короля Фрідріха II, і до початку Великої французької революції. „Освічений абсолютизм” охопив майже всі країни Європи, крім Англії, Польщі і Франції. Англія на той час вже досягла того, на що був спрямований „освічений абсолютизм”; в Польщі не було королівського абсолютизму і панувала шляхта; французькі королі Людовик XV і Людовик XVI були не в змозі взяти на себе роль ініціаторів реформ, внаслідок чого державний устрій був зруйнований революцією. Центральними фігурами епохи „освіченого абсолютизму” були Фрідріх II Пруський (1740-1786) та Йосиф II Австрійський (1780-1790).

В європейських країнах політику „освіченого абсолютизму” проводили:

- в Іспанії – міністр Аранда за Карла III (1759-1788);
- в Португалії – Помбаль (1760-1777) за Йосифа Емануїла;
- в Тоскані – Леопольд (1765-1790);
- в Данії – міністри Бернетроф і Струенс;
- в Швеції – Густав III (1771-1792);
- в Бадені – курфюрст Карл – Фрідріх (1771-1811);
- в Польщі – король Станіслав Понятовський (1764-1795);
- в Росії – імператриця Катерина II (1762-1796) [4.143].

Теорія „освіченого абсолютизму”, засновником якої вважається Гоббс, цілком пройнята раціоналістичною філософією епохи „просвітництва”. Сутність її полягає в ідеї світської держави, в прагненні абсолютизму поставити вище всього центральну владу. До XVIII ст. державницька ідея, речником якої був абсолютизм, сприймалась у вузькому розумінні: поняття про державу зводилось до сукупності прав державної влади. Міцно тримаючись за традиційно усталені погляди, освічений абсолютизм разом з тим вніс нове розуміння держави, яке вже накладає на державну владу, яка користується правами, і обов'язками. Наслідком такого погляду, який склався під впливом договірної походження держави, було теоретичне обмеження абсолютної влади, яке викликало в європейських країнах цілий ряд реформ, де поряд з прагненням до „державної користі” висувалося піклування про загальний благоустрій.

Як політична доктрина, концепція „освіченого абсолютизму” сформувалася в працях західноєвропейських письменників і філософів, в основному французьких, в кінці XVII - першій половині XVIII ст.

„Просвітницька” література XVIII ст., що критикувала старі порядки, знайшла міцну підтримку в абсолютизмі: прагнення філософів і політиків сходились в тому, що реформа повинна

здійснитися державою і в інтересах держави. Отже, характерною рисою „освіченого абсолютизму” був союз монархів і філософів, які бажали підпорядкувати державу чистому розуму.

В літературі „освічений абсолютизм” зустріли із захопленням. Політичним світоглядом вождя століття Вольтера був „освічений абсолютизм”. Цю точку зору підтримувала і школа фізіократів на чолі з Кене, Месьє-де-ла-Рів'єром. Керуючись принципами й інтересами державної користі, освічені деспоти відносились дуже недовіркою до суспільних сил, нічого не уступаючи від своєї влади народу. Перетворення здійснюються виключно зверху. Ось чому „освічений абсолютизм” не міг співчувати прагненням до політичної свободи, яка обмежувала вищу владу. Звідси і виходить та двоїстість, що взагалі характеризує „освічений абсолютизм”, і той антиісторичний його напрям, яким вирізнялось XVIII століття, що проголосило природне право замість історичного” [5; 25].

Практична діяльність усіх реформаторів була в значній мірі наслідуванням перетворень Фрідріха II і Йосифа II, котрі втілили в собі два напрями, що доповнювали один одного і цілком характеризували „освічений абсолютизм”. Фрідріх був консерватором і багато в чому лише продовжував стару гогенцоллерську політику, яку хотів покращити філософськими ідеями століття. Йосиф II, більше теоретик, „революціонер на троні”, порвав з політикою своїх попередників і здійснив сміливу спробу радикально змінити устрій Австрії в дусі філософії XVIII століття. В його діяльності, як і в діяльності Фрідріха II, було багато протиріч, які внесла нова державницька ідея в традиційну політику абсолютизму. Характер перетворень „освіченого абсолютизму” був у всіх країнах однаковий, видозмінюючись лише в залежності від місцевих умов, але він суттєво відрізнявся у протестантських країнах (Прусія) і католицьких (Австрія) [2, 15].

Не у всіх країнах ініціатива реформ належала королям. В Португалії, Іспанії і Неаполі в ролі освічених деспотів виступали міністри, те ж відбулося і в Данії у часи Струэнзе. Загальна риса, яка відрізняла правителів „освіченого абсолютизму” – деспотизм в проведенні своїх реформ, самонавіювання і часто необдуманість, непослідовність.

Усі реформи „освіченого абсолютизму”, які прагнули зруйнувати католицько-феодальні відносини, здійснювались не тільки в державних інтересах, але й сприяли емансипації особистості. Однак освічені деспоти обійшли один з великих недоліків державного життя XVIII ст. – недосконалість законодавчої діяльності держави і не

виробили правильного порядку законодавства. Все залежало від абсолютного монарха або його міністра. Реформи освіченого абсолютизму охоплювали адміністрацію, фінанси, судочинство, церкву і нарешті, станові відносини і селянський побут [1, 83].

У сфері діяльності адміністрації „освічений абсолютизм” прагнув до бюрократичної централізації, до витіснення чиновництвом суспільних сил і до пригнічення інтересів дворянства. „Освічений абсолютизм” був ворожий народному представництву. Йосиф II порушив конституції Австрійських Нідерландів і Угорщини, Фрідріх II позбавив 1741 року земські чини Сілезії, їх права збирати податки.

Економічна діяльність „освіченого абсолютизму” впливала із співчуття освічених деспотів меркантилізму, котрий ставив понад усе торгівлю і промисловість, які знаходились під опікою держави. Прагнучи до поповнення державних прибутків, до утримання в країні золота і срібла, „освічений абсолютизм” сприяв розвитку промисловості, охороняв і покращував в той же час і сільське господарство. Разом з тим „освічений абсолютизм” вплинув на розподіл податків і впорядкування державних видатків.

Велику послугу надав „освічений абсолютизм” судоустрою і законодавству. „Один закон для всіх” – такий принцип, яким керувався освічений абсолютизм. В кримінальному судочинстві було ліквідовано тортури, обмежена смертна кара і покращене правосуддя. Зразком судової реформи була Прусія за Фрідріха II, який змінив судоустрій та судочинство, встановив законний порядок замість свавілля. Завданням освіченого абсолютизму було не тільки відділити суд від адміністрації і створити незалежних суддів, але і створення збірки законів, яка б вирізнялася простотою, ясністю і невеликим обсягом. Самуїл фон Кокцеї, фон Крамер і Суарец в Прусії створили загальний кодекс, в якому яскраво відбився вплив філософії XVIII ст. В Австрії вже за Марії-Терезії судова частина була відділена від адміністрації. Йосиф II досить енергійно працював над створенням зводу законів, видав декілька приватних уставів. Ці реформи були наповнені гуманністю, повагою до людської особистості і почуттям справедливості.

Для поширення освіти також приймалися серйозні заходи. Лише одне поклоніння королів перед філософами надавало друкованому слову більше свободи. З іншого боку, монархи байдуже відносились до преси, оскільки суспільна думка була забута. Тому епоха „освіченого абсолютизму” характеризувалася більшою свободою друку, особливо там, де не порушувалися політичні питання. Цензурні утиски були обмежені (в Австрії – цензурний устав Йосифа II в 1781р.), але у відношенні до католицького духовенства зберігали особливу суворість.

В області станових відносин взагалі і селянського питання зокрема „освічений абсолютизм” теж багато зробив. І тут в ім'я державної користі правителі боролися із залишками феодалізму, намагалися скоротити аристократичні привілеї і обмежити права дворян і духовенства. Помбаль досить жваво діяв у Португалії, обмеживши дворянство. В Неаполі дворянські суди були позбавлені своєї сили в тому, що на них могли апелювати до королівського суду. В Швеції і Данії Густав III і Струензе тіснили дворянство і озброїли його проти себе. В Австрії Йосиф II викликав сильну опозицію тим, що хотів знищити податкові привілеї дворян і запровадив земельний податок.

В цю ж епоху вперше було порушене і селянське питання. Цьому значно сприяли фізіократи, котрі за своїми поглядами були на боці „освіченого абсолютизму”. Багато діячів „освіченого абсолютизму” були прихильниками фізіократів. Засуджуючи феодальні права, які тяжіли над землевласниками, література XVIII ст. вимагала знищення рабства і припинення кріпосних відносин. Внаслідок цього в епоху „освіченого абсолютизму” акцентувалась увага на сільське населення, від якого залежало збагачення казни. У Прусії Фрідріх II менш за всіх правителів підкорявся фізіократії, але і тут було звернуто увагу на покращення побуту селян. В Австрії селянське питання було висунуте Йосифом II, який формально відмінив кріпосне право.

Політика „освіченого абсолютизму”, яка передбачала багато державних і суспільних реформ, скрізь викликала реакцію, котра швидко знищувала ліберальні надбання, доки французька революція не завершила розпочатої „освіченим абсолютизмом” ліквідації старого порядку.

„Освічений абсолютизм”, політика ряду європейських абсолютистських країн в другій половині XVIII ст., наслідувала ідеям Просвітництва; відображалась у проведенні реформ, котрі знищували деякі, найбільш застарілі феодальні інститути. Думка про державу на чолі із „освіченим монархом”, здатним перетворити суспільне життя на нових, розумних началах, отримала у XVIII ст. широке розповсюдження серед частини просвітників (Вольтер та ін.). Між тим, і самі європейські монархи в умовах розкладу феодалізму, зародження капіталістичного устрою, поширення ідей Просвітництва вимушені були стати на шлях реформ. У ряді країн були знищені деякі станові привілеї і феодальні монополії, проведені селянські реформи, реформи церкви (підкорення церкви державі, секуляризація церковних земель, вигнання єзуїтів, закриття монаших орденів), шкільного навчання, суду і судочинства, зроблені кроки до віротерпимості, пом'якшення цензури. Іноді в державній практиці відображались ідеї фізіократів.

Хоча об'єктивно деякі реформи „освіченого абсолютизму” сприяли розвитку капіталістичного устрою, в практичній діяльності „освічених монархів” переважали феодально-деспотичні риси. Несумісність принципів Просвітництва з абсолютистським режимом найбільш чітко проявилась в Пруссії за Фрідріха II. В тих же випадках, коли реформи набували вже чіткий буржуазний характер, вони викликали рішучий протест феодальних кіл і в кінцевому результаті не втілювалися в життя. Взагалі політика „освіченого абсолютизму” мала успіх тільки в тих країнах, де буржуазія досягла порівняно невеликого ступеня розвитку. Але і там період „освіченого абсолютизму” виявився дуже короткотрасним: в умовах революційного зламу феодально-абсолютистського устрою, проведеного Великою французькою революцією, європейські монархи завершили „ліберальні” починання в дусі „освіченого абсолютизму”, розпочавши майже скрізь політику відкритої феодальної реакції.

Джерела та література

1. Дейвіс Н. Європа: історія. – К.: Основи, 2001.
2. Ивонин Ю.Е. Фридрих II Гогенцоллерн и Иосиф II Габсбург // Вопросы истории. – 2003. – № 10.
3. Історична наука: Термінологічний і понятійний довідник. – К.: Вища школа, 2002. – С. 5-6.
4. История Европы с древнейших времён до наших дней, т. 6: гл. ред. З.В.Удальцова. М.: Наука, 1988.
5. Папенко Н. Про критерії західноєвропейського абсолютизму та абсолютної монархії // Історичний журнал. – 2006. – № 1.

УДК 94 (477.82):338.43.01/2(437.1/2)

Шмид О.П.,
аспірант кафедри історії
України РДГУ
Науковий керівник:
доц. Шеретюк В.М.

ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

В другій половині ХІХ століття колонізація Волині іноземними переселенцями за своїми темпами набула масового характеру. Якщо залюднення краю євреями, поляками, німцями та росіянами, вже мало певну традицію, то міграційний потік чеських переселенців в середині ХІХ століття тільки розпочинався.

Переселенський рух чехів був детермінований багатьма економічними та політичними чинниками. Буржуазна революція 1848 р. пришвидшила розвиток ринкових відносин в економіці. В середині ХІХ ст. Чехія була головним виробником сталі, чавуну та єдиним районом добування коксівного вугілля в Австрійській імперії. Водночас, понад 30% чеських селян були батраками й сільськогосподарськими робітниками [8; 122]. Непомірні податки призводили до пауперизації багатьох селянських родин. Значно загострилось також національне питання. В 1867 р. на карті Європи постає Австро-Угорщина, що означало кінець надіям чеської буржуазії на автономію. Частина зубожілого чеського населення схиляється до пошуків кращого життя за кордоном.

В цей час у Росії посилюються слов'янофільські тенденції. Зважаючи на це, чеська верхівка звертається до російського уряду, розраховуючи на допомогу в національній боротьбі. Після 1867 р. в Чехії виникає рух за переселення в Росію, зокрема й на Волинь [8; 123].

Сприятливою для чеських емігрантів виявилась і політико-економічна ситуація, що склалась на середину ХІХ ст. у Волинській губернії. Природно-господарські умови тут були майже аналогічними, що й на землях Чехії та Царства Польського. Земля була значно дешевшою, ніж на Батьківщині. В одному з номерів „Волинских епархиальных ведомостей” знаходимо інформацію про те, що 1 десятина землі у Волинській губернії коштувала на той час від 30 до 80 крб., тоді як у Чехії її вартість була в 10 разів більшою [5; 268]. Середня вартість землі коливалась від 22 до 27,75 руб. за десятину, відповідно для купівлі середнього наділу необхідно було приблизно 450 руб. Згідно процедури, 2/3 вартості вносилося відразу, інша третина – при вступі у володіння [15; арк. 3].

Перші чеські переселенці переїхали на Волинь з Царства Польського. В 70-х роках ХІХ ст. після утворення Австро-Угорщини сюди прямують емігранти безпосередньо з Чехії, але селяться окремо від польських чехів. Перші представники чеського народу оселились на території Волині в 1859-1861 роках. Це були нащадки членів релігійної общини „чеських братів”, вихідці з польських сіл Зелева та Кучува, вони заснували два перші чеські поселення на Волині – Погорільці та Підгайці Дубенського повіту [2; 66-67]. Більшість перших поселенців були бідними та середнього достатку селянами та розореними ремісниками.

У той час, як перші чеські поселенці на півдні України та в Криму отримали від царського уряду офіційний дозвіл засновувати колонії, переселення чехів 60-х років ХІХ ст. на Волинь мало певною мірою стихійний характер, ініціювалося приватними особами.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.....	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТАЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету